

RAPORT DE EVALUARE A IMPACTULUI PROIECTULUI

Denumirea proiectului:	Sporirea atractivității turistice a zonei centru prin consolidarea patrimoniului existent
Codul proiectului:	0704
Data evaluării:	11.09.2015
Regiunea de Dezvoltare:	Centru
Apelul:	2012
Prioritatea SDR Centru:	nr. 3: Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice
Solicitantul:	Primăria comunei Donici, raionul Orhei
Beneficiari:	<p>Circa 44,4 mii de locuitori ai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - satelor Donici, Camencea, Pocșești, Cucuruzeni, Očnița-Țărani din raionul Orhei; - orașului Orhei; - satelor Codreanca, Lupa-Recea din raionul Strășeni; - satelor Sărătenii-Vechi, Zahareuca din raionul Telenești. <p>Consiliile raionale Telenești și Orhei;</p> <p>Circa 630 de agenți economici;</p> <p>55 instituții publice.</p>
Bugetul total al proiectului, lei	6 281,70 mii lei
Suma alocată din FNDR, lei	5 631,96 mii lei
Contribuția solicitantului, lei	649,74 mii lei
Alte surse, lei	-
Bugetul valorificat la momentul evaluării impactului proiectului	5 532,7 mii lei
Raportori (numele, prenumele, funcția)	<p>Violeta Evtodienco, șef Secție statistică regională, Direcția generală dezvoltare regională, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p> <p>Victoria Ostap, specialist principal, Secția statistica regională, Direcția generală dezvoltare regională, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p> <p>Angela Dumitrașco, consultant național în domeniul monitorizării, evaluării și managementului bazat pe rezultate (RBM), Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ)</p>

30085
1

Supervizor (numele, prenumele, funcția)	Valerian Bînzaru, șef Direcție generală dezvoltare regională, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor
Criteriile de evaluare	Analiza performanței
<i>1. Relevanța</i>	
<p>Corespunde obiectivul general și obiectivele specifice ale proiectului prevederilor strategice, stipulate în documentele de politici ce țin de dezvoltarea regională / locală (spre exemplu: SNDR, SDR, strategiile de dezvoltare social-economică a localității / raionului, planurile de acțiuni, etc.)?</p>	<p>Conform cererii de finanțare, proiectul se încadrează în prioritatea nr. 3 a Strategiei de dezvoltare regională Centru „Îmbunătățirea factorilor de mediu și atractivității turistice”, măsura 3.5 „Dezvoltarea de oferte turistice și crearea oportunităților de investiții în turism”.</p> <p>Sursa: http://www.adrcentru.md/public/files/generale/StrategiaRDC-2010-2016.pdf</p> <p>Revitalizarea integrată a patrimoniului cultural constituie unul din obiectivele de implementare a Programului de dezvoltare social-economică al raionului Strășeni pe anii 2012-2015 (disponibil doar în versiune electronică), aprobat prin Decizia Consiliului raional Strășeni nr. ½ din 24.02.2012. Pentru atingerea obiectivului menționat, se presupune executarea lucrărilor de reparație curentă și capitală a instituțiilor de cultură, bibliotecilor, muzeelor, monumentelor, complexelor monastice, conacelor boierești.</p> <p>Dezvoltarea regională a turismului constituie un obiectiv specific al Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020”, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 338 din 19.05.2014. Aceasta presupune identificarea și valorificarea oportunităților investiționale în turismul regional, modernizarea infrastructurii turistice și amenajarea destinațiilor turistice.</p> <p>Sursa: http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=353037</p> <p>Proiectul în sine este unul relevant, care vrea să evidențieze și să valorifice potențialul turistic existent. Obiectivul general și obiectivele specifice ale proiectului în general corespund prevederilor din documentele strategice.</p> <p>Totodată nu toate primăriile dețin planuri sau strategii de dezvoltare social-economice ale localităților pe perioade concrete, care să stipuleze întreprinderea măsurilor concrete în domeniul turistic.</p>
<p>În ce măsură conținutul proiectului corespunde necesităților specifice ale grupurilor țintă?</p>	<p>Conform cererii de finanțare grupurile țintă constituie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 primării cu 10 localități: Primăria Donici (satele Donici, Camencea, Pocșești), raionul Orhei; Primăria or. Orhei; Primăria Cucuruzeni, satul Ocnîța-Țărani din comuna Zorile, raionul Orhei, Primăria Codreanca (satele Codreanca, Lupa-Recea), raionul Strășeni; Primăria Sărătenii-Vechi (satele Sărătenii-Vechi, Zahareuca),

	<p>raionul Telenești; - Consiliile raionale Telenești și Orhei.</p> <p>Proiectul propune să soluționeze problemele specifice identificate în localitățile menționate.</p> <p>Conform cererii de finanțare, proiectul propune consolidarea eforturilor prin ridicarea gradului de atractivitate investițională și creșterea imaginii turistice a localităților din zona Centru a țării prin crearea traseului turistic „Drumul muzeelor”.</p> <p>În acest scop, pentru beneficiari, este important de a îmbunătăți aspectul estetic al localităților implicate în proiect pentru o imagine favorabilă a acestora și a crea infrastructura locală în domeniul turismului. Prin atragerea de turiști și de investiții se preconizează creșterea veniturilor în bugetele localităților, precum și crearea de noi afaceri.</p>
<p>Existența cadrului logic al proiectului și calitatea acestuia. Claritatea intervenției logice - în ce măsură activitățile propuse pot duce la materializarea rezultatelor, care, prin urmare, vor duce la atingerea scopului proiectului, astfel contribuind la obiectivul general?</p>	<p>Cererea de finanțare a proiectului conține cadrul logic, care întrunește elementele necesare conform Instrucțiunii pentru utilizatori privind înaintarea propunerilor de proiecte pentru finanțare din Fondul național de dezvoltare regională, aprobată prin Decizia CNCDR nr. 4/12 din 23.02.2012.</p> <p>Totodată obiectivul general conține mai multe elemente, cum ar fi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Consolidarea eforturilor pentru ridicarea gradului de atractivitate investițională; 2. Creșterea imaginii turistice a localităților din zona Centru a țării; 3. Crearea traseului turistic „Drumul muzeelor”. <p>Primul element poate servi mai mult ca un obiectiv specific al proiectului. Al doilea element constituie mai mult un efect în rezultatul implementării proiectului. Al treilea element este mai mult o activitate, care de fapt și se reflectată în cadrul logic al proiectului.</p> <p>Obiectivele specifice constituie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valorificarea resurselor atractive ale cadrului natural. 2. Crearea premiselor pentru atragerea turiștilor. 3. Promovarea localităților la nivel național și internațional. 4. Oferirea oportunităților către cetățeni pentru desfășurarea activităților turistice. 5. Valorificarea monumentelor naturale și artificiale. 6. Renovarea obiectivelor de menire culturală. 7. Oferirea oportunităților pentru crearea noilor locuri de muncă. <p>Obiectivele specifice nr. 1 și nr. 5 în esență reflectă o singură idee, care se conține în obiectivul general propus.</p> <p>Obiectivele nr. 4 și nr. 7 nu definesc în sine niște schimbări a situației existente, ceea ce de fapt se pretinde de a fi obținut în rezultatul implementării proiectului.</p> <p>Obiectivul nr. 6 constituie o activitate din cadrul proiectului.</p> <p>Cît privește activitățile proiectului, la compartimentul renovării</p>

	<p>obiectivelor de menire culturală, acestea sunt suficiente pentru atingerea rezultatului propus. În același timp, pentru atingerea rezultatului și obiectivului general la compartimentul de valorificare a potențialului turistic existent și sporire a atractivității turistice a zonei centru, activitățile propuse, atât la nivel național, cât și internațional, nu sunt insuficiente.</p>
<p>Dacă indicatorii de performanță corespund criteriilor SMART?</p> <p>Specific</p> <p>Măsurabil</p> <p>Realizabil</p> <p>R – realist</p> <p>T – măsurabil în timp</p>	<p>Indicatorii propuși atât la nivel de obiectiv general, cât și obiective specifice, rezultate și produse nu corespund în totalitate criteriilor SMART. Indicatorii la nivel de obiective sunt mai mult indicatori la nivel de produs. La toți indicatorii nu au fost specificate valorile inițiale și țintele pe ani.</p>
<p>În ce măsură riscurile și ipotezele au fost analizate și luate în considerație? Există oare un mecanism de management al riscurilor?</p>	<p>În cadrul logic au fost menționate 4 riscuri la rubrica presupuneri. Cu toate acestea unele dintre riscurile identificate nu sunt cele mai relevante pentru proiectul dat. În general acestea nu sunt formulate calitativ.</p> <p>Un mecanism de management, inclusiv de monitorizare și evaluare al riscurilor nu există. Pe parcursul implementării proiectului riscurile și ipotezele nu au fost analizate în măsura cuvenită. Responsabilitățile părților pentru managementul riscurilor nu au fost identificate și definite atât la inițierea proiectului, cât și pe parcursul implementării lui.</p>
<p>Au fost introduse careva modificări în cadrul proiectului? Dacă da, în ce măsură acestea au dus la îmbunătățirea proiectului?</p>	<p>În procesul de lucru la obiectivele din cadrul proiectului au fost efectuate următoarele modificări.</p> <p>„Casa muzeu „Alexandru Donici” au fost constatate volume suplimentare de lucrări neincluse în caietul de sarcini, dar totodată necesare pentru procesul tehnologic întru îndeplinirea calitativă a lucrărilor de acoperire a casei muzeu. Volumele suplimentate sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Demontarea elementelor de acoperiș - 79,45 m²; - Desfacerea planșeelor din lemn - 79,45 m²; - Astereala la învelitori sau dolii - 79,45 m²; - Strat suplimentar polimeric - 79,45 m²; - Învelitori din șindrilă - 79,45 m²; - Tratamentul antiseptic - 1,986 m³; - Tratamentul ignifug - 1,986 m³. <p>Autorul de proiect SRL „Proleconstruct” a efectuat schimbările corespunzătoare în documentația de proiect, în conformitate cu care a fost prezentată oferta pentru volumul de lucrări adiționale.</p> <p>Valoarea contractuală s-a modificat de la 569,4 mii lei până la 646,74 mii lei, aprobată prin Acordul adițional nr. 3/9 din 06.10.2014 la Contractul de antrepriză încheiat cu CP „Feronia” nr. 3/6 din 01.04.2014.</p> <p><i>Reparația trotuarelor din:</i></p>

	<p>1. <i>Satul Donici, raionul Orhei.</i> În documentația tehnică a proiectului de execuție au fost omise volume de lucrări suplimentare, fără de care e imposibilă derularea lucrărilor necesare pentru construirea și amenajarea trotuarelor. Volumele de lucrări suplimentare omise sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tăierea rosturilor la demontarea bordurilor (partea carosabilă); - Demontarea bordurilor; - Compactarea cu maiul; - Amorsarea și restabilirea părții carosabile din asfalt; - Încărcarea și transportarea materialelor demontate. <p>Autorul de proiect SRL „Proleconstruct” a efectuat schimbările corespunzătoare în documentația de proiect, aceasta fiind ulterior verificată și expertizată de către Serviciul de Stat pentru verificarea și expertizarea proiectelor și construcțiilor.</p> <p>Valoarea contractuală, în baza Acordului adițional nr. 20/15 la Contractul de antrepriză nr. 20/6 din 06.06.2014, încheiat cu CP „Feronia”, a fost modificată de la 1 586,35 mii lei la 1 957,37 mii lei.</p> <p>2. <i>Strada Nistreană, orașul Orhei.</i> În procesul de lucru la obiect, pentru obținerea unui aspect bun cu respectarea procesului tehnologic și normelor în construcții au fost modificate volumele de lucrări. De asemenea, au fost excluse volumele de lucrări pentru construcția trotuarelor de pe partea stîngă a străzii Nistrene după examinarea soluțiilor tehnice, motivul fiind necorespunderea schițelor tehnice cu situația reală la obiect și completat cu construirea podețului și rampei pe partea dreaptă a străzii respective. Autorul de proiect SRL „Astral Proiect” a efectuat schimbările corespunzătoare în documentația de proiect, aceasta fiind ulterior verificată și expertizată de către Serviciul de Stat pentru verificarea și expertizarea proiectelor și construcțiilor.</p> <p>Astfel, valoarea contractuală a fost modificată de la 732,76 mii lei la 660,31 mii lei în baza Acordurilor adiționale nr. 20/10, 20/11, 20/18 și 20/19 la Contractul nr. 20/7 din 06.06.2014, încheiat cu SRL „Enelconstruct”.</p> <p>3. <i>Satul Sărătenii Vechi, raionul Telenești.</i> Au fost constatate volume de lucrări omise din devizul de cheltuieli la capitolul Stratul de fundație. Pentru executarea integrală a lucrărilor, respectarea procesului tehnologic și normelor în construcții a fost necesar de modificat volumele de lucrări prin majorarea stratului de fundație cu 1011,79 m².</p> <p>În urma modificărilor operate, valoarea contractuală s-a majorat de la 620,66 mii lei la 692,66 mii lei, care a fost aprobată prin Acordul adițional nr. 20/12 la Contractul de antrepriză nr. 20/8 din 06.06.2014.</p>
<p>Dacă există un plan de durabilitate ca parte integrală a designului proiectului?</p>	<p>Un plan de durabilitate, parte componentă a proiectului, nu există. În același timp, capitolul VII „Durabilitatea proiectului” din Acordul de parteneriat privind implementarea proiectului, prevede:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. În scopul asigurării durabilității proiectului urmează elaborarea

	<p>de către beneficiar a planului de activități pentru o perioadă de cel puțin 1 an de la finisarea proiectului. Planul de durabilitate va include activități și termeni concreți. El trebuie să includă activitățile ce vor fi întreprinse atât din partea APL (Beneficiar și Parteneri), cât și a întreprinderilor specializate, care va gestiona serviciul după finalizarea proiectului. Este necesar ca Planul de durabilitate să fie aprobat la ședința consiliului local a Beneficiarului și a Partenerilor.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Beneficiarul și partenerii se angajează să gestioneze responsabil, eficient și durabil produsele obținute din implementarea Proiectului, în interesul consumatorilor și a comunității pe care le reprezintă. 3. Beneficiarul și Partenerii sunt responsabili de respectarea legislației în domeniul construcției, reparației și amenajării obiectivelor conform bugetului, obținute în rezultatul implementării Proiectului. 4. În scopul asigurării durabilității proiectului pentru perioada post-implementară, urmează raportarea și monitorizarea de către aplicant pentru o perioadă de cel puțin 1 an de la finisarea proiectului. <p>Cu toate acestea, în cererea de finanțare se menționează că primăriile vor fi mereu în căutare de surse de finanțare pentru asigurarea stării bune a străzilor și va plasa indicatoare rutiere care vor limita viteza de deplasare pe străzile renovate, pentru păstrarea stării lor.</p> <p>Pentru asigurarea durabilității și viabilității subproiectului din com. Donici, reprezentanții Primăriei com. Donici au menționat că vor identifica surse bugetare și extrabugetare în acest scop.</p>
<p>2. Eficiența</p>	
<p>Disponibilitatea resurselor necesare și modul de utilizare a acestora?</p>	<p>Propunerea de proiect „Sporirea atractivității turistice a Zonei Centru prin consolidarea patrimoniului existent” a fost depusă spre finanțare din Fondul național de dezvoltare regională în cadrul Apelului de propuneri de proiecte din 2012 pentru perioada de finanțare 2013-2015. Implementarea acestuia, conform Deciziei Consiliului național de coordonare a dezvoltării nr. 13/13 din 20.12.2013, a demarat în anul 2014. Costul total al proiectului constituie cca 6 281,7 mii lei, din care 5 631,96 mii lei este costul proiectului din FNDR și 649,74 mii lei contribuția beneficiarilor.</p> <p>Documentația tehnică a proiectului a fost elaborată din mijloacele financiare ale beneficiarului, valoarea căreia constituie 28,0 mii lei.</p> <p>Lucrările de construcție în cadrul proiectului au fost asigurate cu mijloace financiare în măsura posibilităților atât din FNDR cât și din mijloacele beneficiarului proiectului.</p> <p>Astfel pe parcursul perioadei de implementare 2014-2015 din</p>

FNDR a fost valorificată suma de 5 532,7 mii lei.

În conformitate cu pct. 2.1 din Acordul de parteneriat, Primăria comunei Donici, r. Orhei, beneficiarul proiectului, de comun cu partenerii acestuia, s-au obligat să aloce pentru implementarea proiectului 12% din costul acestuia. La momentul evaluării impactului proiectului, Consiliul raional Orhei a venit cu contribuția de 203,02 mii lei pentru asfaltarea trotuarelor din satul Donici, ceea ce constituie doar 3,3 % din costul proiectului).

La etapa actuală datoriile față de operatorii economici pentru lucrările și serviciile prestate constituie 424,46 mii lei.

Lucrările de construcții în cadrul proiectului se efectuează în cadrul mai multor obiective, la care sunt antrenați mai mulți operatori economici, după cum urmează.

1. Casa muzeu „Alexandru Donici” din satul Donici, r. Orhei

Reparație a acoperișului și amenajare a terenului aferent casei muzeu. Lucrările sunt executate de către CP „Feronia”, în baza contractului de antrepriză nr. 3/6 din 01.04.2014. Valoarea contractuală constituie 646,74 mii lei, termenul de realizare a lucrărilor este de 4 luni.

2. Reparația trotuarelor în:

- satul Donici, r. Orhei. Lucrările sunt executate de către CP „Feronia”, în baza contractului de antrepriză nr. 20/6-18 din 06.06.2014. Valoarea contractuală constituie 1957,37 mii lei cu termenul de executare 7 luni.
- strada Nistreană din or. Orhei. Lucrările sunt executate de către SRL „Enelconstruct”, în baza contractului de antrepriză nr. 20/7-19 din 06.06.2014. Valoarea contractuală constituie 660,31 mii lei și termenul de execuție de 7 luni.
- satul Sărătenii Vechi, r. Telenești. Lucrările executate de către SRL „Enelconstruct”, în baza contractului de antrepriză nr. 20/8-20 din 06.06.2014. Valoarea contractuală constituie 692,66 mii lei și termenul de execuție de 7 luni.

3. Amenajarea parcurilor în:

- satul Donici, r. Orhei. Lucrările sunt executate de către SRL „Enelconstruct” în baza contractului de antrepriză nr. 16/6-11 din 15.05.2014, în valoare de 457,39 mii lei, pentru o perioadă de execuție de 7 luni.
- satul Codreanca, r. Strășeni. Lucrările sunt executate de către SRL „Gabrina-Prim” în baza contractului de antrepriză nr. 16/7-09 din 15.05.2014, în valoare de 451,35 mii lei, pentru o perioadă de execuție de 2 luni.
- satul Cucuruzeni, r. Orhei. Lucrările sunt executate de către SRL „Perluval” în baza contractului de antrepriză nr. 16/8-08 din 15.05.2014, în valoare de 590,03 mii lei, pentru o perioadă de execuție de 4 luni.

4. *Indicatoare intrări în localitățile* Codreanca, Lupa-Rece din raionul Strășeni și Donici, Camencea, Pocșești din raionul Orhei. Lucrările au fost efectuate de către SRL „Gabrina-Prim” în baza contractului de antrepriză nr. 12/6-03 din 16.04.2014. Valoarea contractuală constituie 224,24 mii lei, termenul de executare a lucrărilor 4 luni.

Serviciile de supraveghere tehnică a lucrărilor de construcție, au fost efectuate de către:

SNS „Sistembasa” SRL la:

1. Reparația acoperișului și amenajare a terenului aferent casei muzei „Alexandru Donici” în baza contractului privind achiziționarea serviciilor nr. 4 din 23.04.2014. Costul serviciilor constituie 0,95% din suma contractată dintre investitor și antreprenorul general.
2. Reparația trotuarelor din satul Donici, r. Orhei în baza contractului privind achiziționarea serviciilor nr. 25 din 27.06.2014. Costul serviciilor constituie 0,90% din suma contractată dintre investitor și antreprenorul general.
3. Construcția indicatoarelor localităților din com. Codreanca, s. Lupa-Recea, r. Strășeni și satul Donici, r. Orhei în baza contractului privind achiziționarea serviciilor nr. 05 din 23.04.2014. Costul serviciilor constituie 0,95% din suma contractată dintre investitor și antreprenorul general.

SRL „Rioli” la:

1. Amenajarea parcurilor din:

- satul Codreanca, raionul Strășeni în baza contractului privind achiziționarea serviciilor nr. 15 din 03.06.2014;
- satul Cucuruzeni, r. Orhei în baza contractului privind achiziționarea serviciilor nr. 15 din 03.06.2014;
- satul Donici, r. Orhei în baza contractului privind achiziționarea serviciilor nr. 17 din 03.06.2014.

2. Repararea trotuarelor din:

- strada Nistreană, or. Orhei în baza contractului privind achiziționarea serviciilor nr. 23 din 27.06.2014
- satul Sărătenii Vechi, r. Telenești în baza contractului privind achiziționarea serviciilor nr. 24 din 27.06.2014

Costul serviciilor de supraveghere tehnică prestate de către SRL „Rioli” pentru amenajarea parcurilor și reparația trotuarelor constituie 0,90% din suma contractată.

Nu toate activitățile din planul de acțiuni au fost pe deplin estimate. Nu au fost stabilite nici sursele de finanțare ale acestora.

Respectarea implementării activităților în conformitate cu planul de activitate propus?

Proiectul a fost aprobat spre finanțare începînd cu anul 2014, prin Decizia CNCDR nr. 13/13 din 20.12.2013.

Conform planului de implementare propus în cererea de finanțare, proiectul urma să fie realizat în 12 luni. Concomitent, reieșind din volumul și complexitatea activităților preconizate spre executare, planul respectiv a fost modificat cu extinderea termenului de realizare pînă la 18 luni.

Printre activitățile care nu au fost implementate se numără:

- aprobarea deciziilor APL privind statutul de localitate turistică,
- crearea traseului turistic „Drumul muzeelor” și desigur activităților de promovare a acestuia.
- renovarea muzeului istoric din or. Orhei, muzeului militar și popular din satul Cucuruzeni, muzeului istoric-etnografic din s. Sărătenii Vechi, r-nul Telenești și conacului boieresc (conac-muzeu) din s. Codreanca, r-nul Strășeni.;
- amenajarea popasurilor turistice în localități (mese și scaune la umbră, pe marginea traseelor), plus pe marginea drumurilor de la o localitate la alta.

Activitățile menționate, conform scopului propus, au avut posibilitatea să influențeze semnificativ impactul proiectului. Cu regret, nu au fost realizate.

Acordul de parteneriat dintre partenerii proiectului a fost semnat la 24.04.2014, conform termenului planificat – luna aprilie 2014.

Concomitent, termenul de realizare a activităților din planul de implementare a proiectului a fost depășit. Astfel, conform planului recepțiile finale la toate lucrările de construcție urmau a fi efectuate în luna septembrie 2014. De facto au avut loc la:

- amenajarea parcurilor: 15 octombrie 2014 - s. Codreanca; 24 octombrie 2014 - s. Cucuruzeni 03 noiembrie 2015 - s. Donici;
- reparația trotuarelor: 27 noiembrie 2014 – s. s. Sărătenii Vechi; 27 mai 2015 - s. Donici.

În același timp, durata de execuție a lucrărilor a fost respectată conform stipulărilor contractuale.

Astfel, durata de execuție a lucrărilor contractate la *Reparația acoperișului și amenajare a terenului aferent Casei muzeu „Alexandru Donici” din satul Donici, r. Orhei*, conform contractului nr. 3/6 din 01.04.2014, a fost stabilită de 4 luni.

Conform stipulărilor contractuale, lucrările de reparație au demarat la 24.04.2014 după efectuarea procedurilor de achiziții, înregistrarea contractului de achiziție la Agenția de Achiziții Publice și informarea de către ADR Centru de începere a lucrărilor.

În legătură cu condițiile meteo nefavorabile pentru executarea lucrărilor de construcție, în perioada lunilor mai-august, termenul de executare a fost prelungit cu 28 zile pînă la 20.09.2014.

Concomitent, la 15.08.2014, datorită depistării volumelor suplimentare de lucrări, la solicitarea CP „Feronia”, antreprenorul lucrărilor, ADR Centru a sistat executarea lucrărilor pînă la identificarea mijloacelor financiare apărute. Astfel, activitatea respectivă a fost preluată prin Acordul adițional nr. 3/9 la 06.10.2014.

Recepția la terminarea lucrărilor a avut loc la 23.10.2014, respectînd termenii contractuali.

Durata de execuție a lucrărilor contractate pentru *reparația trotuarelor în satul Donici, r. Orhei, strada Nistreană din or. Orhei și satul Sărătenii Vechi, r. Telenești*, conform contactelor nr. 20/6-18, nr. 20/7-19 și, respectiv, nr. 20/8-20 din 06.06.2014 a fost stabilită de 7 luni.

Conform stipulărilor contractuale, lucrările de reparație au demarat după înregistrarea contractului de achiziție la Agenția de Achiziții Publice și informarea de către ADR Centru de începere a lucrărilor la 03.07.2014.

Lucrările de reparație a trotuarelor din s. Donici, r. Orhei au fost finalizate la 14.05.2015, fiind executate aproximativ în 4 luni în loc de 7 luni preconizate. Totodată, pe parcursul executării, lucrările au fost sistate în perioadele:

1. 30.07 – 24.09.2014. Motivul a fost omiterea volumelor de lucrări suplimentare din documentația tehnică a proiectului de execuție, fără de care se face imposibilă derularea lucrărilor necesare pentru construirea și amenajarea trotuarelor.
2. 10.11.2014 – 21.04.2015. Motivul fiind instalarea condițiilor meteo nefavorabile, care împiedică tehnologic obținerea calității normative necesare și finalizarea lucrărilor ce țin de pozarea stratului de asfalt prevăzut în documentația de proiect.

Lucrările de reparație a trotuarelor din strada Nistreană, or. Orhei, la etapa evaluării nu erau finalizate, din motivul soluției tehnice necalitative, depășind durata de execuție cu 2 luni.

Lucrările privind reparația trotuarelor în satul Sărătenii Vechi, r. Telenești au fost executate în limitele termenilor prevăzuți. Recepția la terminarea lucrărilor a avut loc la 23.10.2014. Astfel, lucrările au fost executate într-un termen de aproximativ 4 luni în locul a 7 luni preconizate.

Durata de execuție a lucrărilor contractate pentru *amenajarea parcurilor în satele Donici și Cucuruzeni din raionul Orhei, Codreanca din raionul Strășeni*, conform contactelor nr. 16/6-11, nr. 16/8-08 și, respectiv nr. 16/7-09, din 15.05.2014 a fost stabilită de 7 luni, 4 luni și, respectiv – 2 luni.

Conform stipulărilor contractuale, lucrările de amenajare au demarat după înregistrarea contractului de achiziție la Agenția de Achiziții Publice și informarea de către ADR Centru de începere a

	<p>lucrărilor la 09.06.2014.</p> <p>Lucrările de amenajare au decurs în limitele termenilor contractuali prevăzuți. Astfel, recepția la terminarea lucrărilor în satele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Donici, r. Orhei a avut loc la 23.10.2014, aproximativ în 5 luni, contrar celor 7 luni prevăzute; - Cucuruzeni, r. Orhei a avut loc la 10.10.2014, în 4 luni conform contractului; - Codreanca, r. Strășeni a avut loc la 04.09.2014, la solicitarea antreprenorului din 06.08.2014, în 2 luni conform contractului. <p>Durata de execuție a lucrărilor contractate pentru <i>construcția indicatoarelor intrări în localitățile</i> Codreanca, Lupa-Rece, r. Strășeni și Donici, Camencea, Pocșești, r. Orhei, conform contractului nr. 12/6-03 din 16.04.2014 a fost stabilită 4 luni, începînd cu 12.05.2014 de la înregistrarea contractului la Agenția Achiziții Publice și înștiințarea ADR Centru de începere a lucrărilor. Lucrările au fost efectuate în temenii prevăzuți, recepția la terminarea cărora a avut loc la 04.09.2014.</p> <p>Bunurile obținute în cadrul proiectului au fost transmise beneficiarului și partenerilor acestuia la data de 9 decembrie 2014.</p> <p>Este de menționat, că din motivul mijloacelor financiare limitate ale beneficiarului, în cadrul proiectului au fost finanțate doar lucrările de construcție și amenajare din mijloacele financiare ale FNDR.</p>
<p>Produsele de proiect - cantitatea și calitatea acestora?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - În urma implementării proiectului au fost realizate următoarele produse: 8 localități amenajate, atractive din punct de vedere turistic (Donici, Camencea, Pocșești, Cucuruzeni, r. Orhei, or. Orhei, Codreanca, Lupa-Recea, r. Strășeni). Pînă la urma, nu toate localitățile sunt atractive din punct de vedere turistic. În plus la toate, se prevedea 10 localități să fie amenajate din punct de vedere turistic; - 1 muzeu ca obiectiv turistic renovat și amenajat, contrar celor 5 prevăzute în cererea de finanțare; - 3 parcuri amenajate, zone verzi create în localitățile beneficiare (s. Donici, s. Cucuruzeni, r. Orhei și s. Codreanca, r. Strășeni). În același timp, înverzirea nu s-a făcut în toate parcurile, spre exemplu în s. Codreanca. În parcul din s. Cucuruzeni, calitatea pavajelor era proasta și havuzul a fost deja deteriorat; - 1 loc de muncă nou-creat, contrar celor 5 prevăzute în cererea de finanțare. A fost angajat managerul de proiect din partea beneficiarului, exprimarul com. Donici. - 5 indicatoare-intrări în localitățile amenajate: Donici, Camencea, Pocșești, r. Orhei și Codreanca, Lupa-Recea, r. Strășeni, contrar celor 10 prevăzute; - 5 panouri informative amenajate, contrar celor 20 prevăzute. Acestea sunt instalate la locuri vizibile în cele 5 primării implicate în cadrul proiectului. Panourile conțin informația despre denumirea proiectului, beneficiarul proiectului, sursa și

	<p>mărima finanțării, implementatorul proiectului;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4265 metri de trotuare amenajate, pavate, contrar celor 5300 m² de trotuare prevăzute de către beneficiar în cererea de finanțare (s. Donici și or. Orhei din r. Orhei și s. Sărătenii Vechi din r. Telenești). <p>Beneficiarul nu a prevăzut careva produse în cadrul cererii de finanțare, care ar demonstra promovarea eficientă a proiectului pe plan, local, regional, național sau chiar internațional, de asemenea nu au fost amenajate 30 popasuri turistice. Cu toate acestea, ADR Centru a organizat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4 emisiuni radio/TV efectuate la posturile locale, regionale și naționale, în cadrul cărora s-a vorbit despre toate proiectele de dezvoltare regională implementate sau în curs de implementare în RD Centru, inclusiv și despre proiectul „Sporirea atractivității turistice a zonei centru prin consolidarea patrimoniului existent”; - 6 publicații în presă locală și națională. De asemenea, au fost puse în discuție, la rând cu toate proiectele implementate în RD Centru, și proiectele privind atractivitatea turistică a regiunii; - 1 conferință de presă realizată în cadrul evenimentului de lansare a proiectului.
<p>3. Eficacitatea (Rezultativitatea)</p>	
<p>Care sunt rezultatele obținute până în prezent?</p>	<p>La etapa de evaluare a impactului proiectului este posibil de vorbit doar de un singur rezultat atins: amenajarea Casei Muzeu „Alexandru Donici” și măsurile adiacente lui.</p> <p>Nu se poate de spus că rezultatul „Circa 44,4 mii persoane, 630 agenți economici și 55 instituții publice beneficiari în urma implementării acestui proiect” este atins, deoarece nu se efectuează o evidență clară. Activitățile efectuate sunt greu de apreciat dacă conduc spre crearea drumului muzeelor.</p> <p>Nu există evidența necesară pentru a da o apreciere obiectivă a atingerii rezultatelor preconizate în baza următorilor indicatori menționați în cererea de finanțare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - creșterea veniturilor generate și din turism; - creșterea numărului de turiști atrași; - creșterea duratei medii de ședere a turiștilor; - valoarea investițiilor atrase în Regiunea de Dezvoltare Regională Centru; - numărul de întreprinderi direct și indirect implicate. Indicatorul respectiv nu este clar definit. Dacă se are în vedere subcontractanții pentru lucrări de construcție, atunci se poate de atribuit la indicatorul dat, dar dacă numărul de întreprinderi, de exemplu, de prestare a serviciilor turistice, atunci lipsește evidența la astfel de întreprinderi; - creșterea numărului de accesări site centre de informare și promovare turistică.

	<p>Concomitent, autoritățile publice locale, prin intermediul Fondului rutier, au renovată strada centrală din s. Donici, r. Orhei.</p>
<p>Dacă toate grupurile țintă au acces la / pot utiliza rezultatele / serviciile proiectului?</p>	<p>Cu toate că populația, agenții economici și instituțiile publice au obținut niște beneficii în rezultatul implementării proiectului, este totuși prematur de menționat că scopul proiectului, de a susține și promova potențialul turistic din zona Centru, a fost atins.</p> <p>Grupurile țintă în mare parte pot utiliza produsele și serviciile create în cele 8 localități, însă nu e sigur că ele vor fi valorificate.</p> <p>În cazul beneficiarilor din satul Ocnîța-Țărani, r. Orhei și satul Zahareuca, r. Telenești, din cauza că proiectul nu a implementat în aceste localități activitățile preconizate nu e sigur dacă ei vor aprecia utilitatea serviciilor și produselor create în alte localități.</p>
<p>Schimbările calitative majore produse de rezultatele proiectului?</p> <p>Contribuția rezultatelor la atingerea scopurilor (sau a obiectivelor specifice) ale proiectului?</p>	<p>Construcția, renovarea și amenajarea obiectivelor din cadrul proiectului au schimbat vizibil aspectul localităților beneficiare, preponderent în satul Donici, fiind create condiții de deplasare pe drumurile localităților, locuri pentru relaxare și condiții pentru cunoașterea istoriei ținutului natal.</p> <p>De schimbările respective actualmente beneficiază din plin locuitorii localităților implicate și turiștii care se deplasează la Casa muzeu „Alexandru Donici”. Rezultatele obținute pot contribui la atingerea scopului proiectului, dar în acest sens, este necesar ca beneficiarul, de comun cu partenerii săi, să realizeze toate activitățile specificate în cererea de finanțare, precum și cele adiționale de administrare și promovare eficientă a obiectivelor turistice. În special, Drumul muzeelor, trebuie înregistrat în modul stabilit de legislația națională și să fie eficientizat, promovat adecvat. Astfel, vor fi create condiții favorabile pentru promovarea la toate nivelele potențialul turistic din zona respectivă, cointeresînd și atrăgînd atît turiști, cît și investitori. De asemenea, va da posibilitate localnicilor de a deschide afaceri noi conexe turismului.</p> <p>Întru dezvoltarea turismului în zona respectivă, este importantă și necesară conlucrarea beneficiarului cu Ministerul Culturii și Agenția Turismului.</p>
<p>4. Impactul</p>	
<p>Care este impactul global al proiectului deja observat și cel potențial?</p> <p>Contribuția proiectului la atingerea obiectivului general?</p>	<p>Impactul observat, la etapa de evaluare, constă în atractivitatea obiectivelor turistice renovate și amenajate în cadrul proiectului. A fost îmbunătățit aspectul localităților de la intrarea pe teritoriul acestora prin instalarea indicatoarelor, reconstrucția trotuarelor și amenajarea parcurilor.</p> <p>Concomitent, este dificil de constatat că realizările obținute, vor impulsiona atractivitatea turistică și la nivel internațional. Real, ce se poate obține, este creșterea turismului rural domestic. Astfel se va face posibilă creșterea numărului de turiști din localitățile Moldovei. Însă, chiar și în acest context, întru asigurarea</p>

	<p>durabilității proiectului dat, este nevoie de asigurat infrastructura și serviciile adiționale, care să impulsioneze atractivitatea turistică în Regiunea de dezvoltare Centru.</p> <p>Cu toate acestea, crearea condițiilor favorabile prin îmbunătățirea infrastructurii de turism ar putea contribui la atragerea turiștilor și investitorilor, ceea ce ulterior ar putea contribui la valorificarea potențialului turistic din zona respectivă, precum și la creșterea veniturilor la bugetele locale din turismul dezvoltat. Acestea necesita eforturi considerabile din partea primăriei com. Donici, aplicantul proiectului, și partenerilor săi, în deosebi cu Consiliile raionale Orhei și Telenești.</p> <p>Nu mai puțin importantă este colaborarea cu Ministerul Culturii și Agenția Turismului, promotorii culturii naționale și turismului național, întru realizarea activităților nerealizate și promovarea intereselor beneficiarului în domeniul turismului atât pe plan național cât și pe plan internațional.</p>
<p>Factorii externi eventuali, ce ar putea pune în pericol impactul direct?</p> <p>Care sunt efectele globale directe și indirecte, potențiale și/sau deja manifestate, sub aspect pozitiv sau negativ?</p>	<p>Schimbarea primarilor în localitățile vizate în urma alegerilor locale generale din 2015, într-o măsură oarecare, constituie un factor în diminuarea impactului direct al proiectului. S-a observat o conlucrare ineficientă dintre conducerea precedentă și cea actuală a primăriilor implicate în proiect. Aceasta a condus la aceea că nu au fost transferate responsabilitățile și obligațiunile părților în atingerea rezultatelor proiectului.</p> <p>Un factor nu mai puțin important, care ar putea pune în pericol impactul direct al proiectului, este creșterea limitată a numărului de turiști. În cazul dat, aceste obiective nu se vor putea menține. Lipsa mecanismelor de autofinanțare a obiectivelor turistice tot pot pune în pericol viabilitatea de mai departe a acestora.</p> <p>Este nevoie de un concept sistemic de promovare a „Drumului muzeelor”. Lipsa sau implementarea ineficientă a acestuia poate da efecte negative.</p>
5. Durabilitatea	
<p>Durabilitatea rezultatelor proiectului (dacă sunt prevăzute / alocate resursele necesare pentru menținere?)</p>	<p>Măsurile pentru asigurarea durabilității rezultatelor obținute în cadrul proiectului, descrise în cererea de finanțare, nu sunt îndeajuns în acest sens. Totodată, beneficiarul se obligă că va fi permanent în căutarea surselor financiare pentru asigurarea durabilității.</p> <p>Primăria Donici, pentru salarizarea angajaților și întreținerea Casei muzeu „Alexandru Donici”, prevede anual în bugetul local aproximativ 150,0 mii lei.</p> <p>Cu regret, primarii actuali nu au fost implicați în procesul de implementare a proiectului și nu cunosc tot arealul de activități prevăzute în proiect. În acest sens, este complicat de prevăzut ca conducerea actuală a primăriilor vizate să preia obligațiunile asumate de conducerea precedentă pentru a definitiva activitățile nerealizate pentru atingerea scopului proiectului.</p>

	<p>Concomitent, de calitatea lucrărilor de construcție efectuate în cadrul proiectului, pentru o perioadă de 2 ani de la momentul recepției finale, responsabili se fac antreprenorii lucrărilor conform contractelor de antrepriză:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. CP „Feronia” la reparația: <ul style="list-style-type: none"> - acoperișului și amenajarea terenului aferent Casei muzeu „Alexandru Donici” din satul Donici, r. Orhei; - trotuarelor în satul Donici, r. Orhei. 2. SRL „Enelconstruct” la: <ul style="list-style-type: none"> - reparația trotuarelor din strada Nistreană din or. Orhei - reparația trotuarelor din satul Sărătenii Vechi, r. Telenești; - amenajarea parcului din satul Donici, r. Orhei. 3. SRL „Gabrina-Prim” la: <ul style="list-style-type: none"> - amenajarea parcului din satul Codreanca, r. Strășeni; - construcția indicatoarelor-intrări în localitățile Codreanca, Lupa-Rece din raionul Strășeni și Donici, Camencea, Pocșești din raionul Orhei. 4. SRL „Perluval” la amenajarea parcului din satul Cucuruzeni, r. Orhei. <p>Perioada de garanție decurge de la data recepției finale și pînă la expirarea termenului prevăzut de contractele respective.</p>
<p>Asumarea responsabilității beneficiarilor față de rezultatele obținute?</p>	<p>ADR Centru, la 9 decembrie 2014, a transmis bunurile generate în rezultatul implementării proiectului aplicantului acestuia, Primăriei comunei Donici, r. Orhei, în baza actelor de primire-predare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nr.4 din 03.11.2014 lucrările de reparație a acoperișului și amenajare a teritoriului aferent casei muzeu „Alexandru Donici”; - nr.2 și nr.4 din 15.10.2014 lucrările de construcție a indicatoarelor-intrări în localitățile din com. Donici, r. Orhei și respectiv, com. Codreanca, r. Strășeni; - nr. 12 din 27.11.2014 și nr. 2 din 27.05.2015 lucrările de reparație a trotuarelor din satul Sărătenii Vechi, r. Telenești și, respectiv din satul Donici, r. Orhei; - nr. 6 din 15.10.2014, nr. 10 din 24.10.2014 și nr. 8 din 03.11.2014 lucrările de amenajare a parcurilor din com. Codreanca, r. Strășeni, com. Cucuruzeni, r. Orhei și, respectiv com. Donici, r. Orhei. <p>Bugetele primăriilor implicate în proiect, cu excepția primăriei Donici, nu prevăd alocări financiare pentru întreținerea obiectivelor construite. Cu toate acestea, în cadrul misiunii de evaluare a impactului proiectului, actualii primari au asigurat evaluatorii că vor întreprinde toate măsurile necesare pentru asigurarea durabilității rezultatelor obținute.</p>

<p>Existența cadrului de politici adecvat pentru menținerea corespunzătoare a rezultatelor proiectului?</p>	<p>Cadrul de politici existent este favorabil pentru implementarea proiectului.</p> <p>Astfel, Strategia de dezvoltare regională Centru, prin prioritatea nr. 3 „Îmbunătățirea factorilor de mediu și atractivității turistice”, stipulează că prin conservarea stațiunilor naturale din regiune și promovarea patrimoniului cultural nu va contribui doar la îmbunătățirea calității vieții, dar va crea treptat un potențial valoros economic pentru un sector de turism în creștere, care concomitent, ar crea oportunități de generare a veniturilor alternative pentru populația din zonele rurale ale regiunii. Dezvoltarea treptată a infrastructurii turistice din regiune și o dezvoltare sistematică a resurselor umane în gestionarea turismului, serviciilor turistice și activităților de comerț, susținute de activități ample de marketing vor asigura condiții-cadru propice pentru sectorul turistic și a investițiilor relevante.</p> <p>Strategia de dezvoltare a turismului „Turism 2020”, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 338 din 19.05.2014 specifică dezvoltarea regională a turismului, care prevede identificarea și valorificarea oportunităților investiționale în turismul regional, modernizarea infrastructurii turistice și amenajarea destinațiilor turistice.</p> <p>Cu regret, primăriile din aria de intervenție nu dispun de documente strategice de nivel local, care ar prevedea măsuri concrete de dezvoltare, valorificare și promovare a obiectivelor turistice existente.</p>
<p>Existența capacităților instituționale și manageriale pentru asigurarea durabilității rezultatelor?</p>	<p>În cadrul Primăriei com. Donici, r. Orhei este constituită Direcția Casei muzeu „Alexandru Donici”. Statul de personal al acesteia este format din 6 unități: directorul, colaborator științific, supraveghetor al exponatelor muzeului, 3 lucrători tehnici.</p> <p>Gestionarea muzeului este asigurată din contul bugetului local. Totodată un plan de dezvoltare instituția nu deține și nu are nici specialiști în marketingul turistic.</p> <p>Pentru întreținerea parcurilor autoritățile locale actualmente nu au prevăzute careva mijloace financiare și nu sunt încă determinate structurile locale care vor gestiona întreținerea parcurilor și trotuarelor din satele Donici și Sărătenii Vechi.</p> <p>Trotuarele din or. Orhei vor fi gestionate de către serviciul de salubritate din localitate.</p> <p>Se observă un dezechilibru în relațiile dintre beneficiarul proiectului, partenerii acestuia și instituțiile statutului, cum ar fi Ministerul Culturii, care sunt responsabile să acorde suportul necesar în promovarea turismului local și național.</p>
<p>6. Aspectele tematice</p>	

<p>6.1 <u>Respectarea egalității genurilor:</u></p> <p>Dacă interesele practice, ce țin de respectarea egalității între genuri, au fost luate în considerație în cadrul proiectului?</p>	<p>Egalitatea de gen, în mod direct, nu este abordată de proiect. Totodată de rezultatele proiectului vor beneficia atât bărbații, cât și femeile din localitățile din aria de intervenție, precum și turiștii cointeresați de patrimoniul turistic din zona respectivă.</p> <p>Prin amenajarea parcurilor au fost create locuri de relaxare pentru populație și pentru oaspeții acestora. Concomitent, este de menționat că în s. Donici, paralel cu construcția trotuarelor cu finanțarea din FNDR, a fost renovată și strada centrală a localității din mijloacele Fondului rutier al Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor.</p>
<p>6.2 <u>Respectarea necesităților privind protecția mediului:</u></p> <p>- Dacă aspectele ecologice au fost analizate în modul corespunzător la etapa de elaborare a proiectului?</p> <p>- Influența proiectului asupra stării mediului pozitivă sau negativă și măsurile prevăzute pentru ameliorarea acestora?</p>	<p>La etapa de elaborare a proiectului au fost analizate toate aspectele ecologice, fiind obținute coordonările necesare de la instituțiile responsabile în domeniu.</p> <p>De asemenea, la recepțiile la terminarea lucrărilor și recepțiile finale, în cadrul comisiilor respective participă reprezentanții serviciilor ecologice. Aceștia s-au expus pozitiv referitor la influența proiectului asupra stării mediului, semnând procesele verbale corespunzătoare.</p>
<p>6.3 <u>Gradul de afiliere la practicile de bună guvernare:</u></p> <p>- Dacă da, atunci cum? Dacă nu, atunci de ce?</p> <p>- Transparența și regularitatea raportării financiare și de performanță; existența unui sistem adecvat de monitorizare internă?</p> <p>- Respectarea principiului de incluziune socială?</p>	<p>Ținând cont de specificul proiectului și schimbarea aleșilor locali din localitățile vizate, la momentul evaluării a fost dificil de estimat gradul de asigurare a unei bune guvernări pe parcursul implementării acestui proiect.</p> <p>Procesul de implementare și monitorizare a proiectului cu regularitate se publică pe pagina web a ADR Centru, și, după caz se mediatizată în presa locală, regională și națională.</p> <p>ADR Centru, în baza Metodologiei de monitorizare și evaluare a măsurilor de susținere a dezvoltării regionale, aprobată prin ordinul MDRC, prezintă trimestrial rapoarte la MDRC privind procesul de implementare și utilizare a mijloacelor financiare în cadrul proiectului. Informația respectivă de asemenea este prezentată Consiliului regional pentru dezvoltare Centru și Consiliului național de coordonare a dezvoltării regionale.</p> <p>La reparația drumului (din mijloacele Fondului rutier) în satul Donici nu s-a ținut cont de înălțimea trotuarelor, ceea ce provoacă dificultăți pentru persoanele cu dezabilități fizice, mamelor cu copii mici în cărucior, persoanelor în etate.</p>

<p>6.4 Respectarea Drepturilor Omului:</p> <p>- Dacă proiectul contribuie activ la promovarea drepturilor omului?</p> <p>- Dacă s-a făcut analiza referitor la grupurile țintă care au (avut) de câștigat sau de pierdut?</p>	<p>Proiectul nu prevede implementarea unor activități specifice legate de promovare a drepturilor omului. Concomitent, proiectul dă posibilitate persoanelor creative să-și manifeste creațiile prin expunerea rezultatelor muncii sale la diferite evenimente festive în cadrul Casei muzeu „Alexandru Donici”. De asemenea, apar oportunități de a crea afaceri noi conexe turismului.</p> <p>Din grupul țintă, specificat în cererea de finanțare, locuitorii satelor Ocnița-Țărani, r. Orhei și Zahareuca, r. Telenești, actualmente nu au de beneficiat de rezultatele proiectului, dat fiind faptul că nu au fost efectuate careva intervenții în localitățile respective. Concomitent, în cazul în care beneficiarul de comun cu partenerii săi, vor realiza toate activitățile prevăzute în proiect și vor promova mai amplu potențialul turistic din zonă, ulterior, aceștia, simultan cu populația din restul localităților, vor avea posibilitatea de a deschide afaceri noi, în rezultatul cărora pot crește veniturile în bugetele locale de la vizitarea obiectivelor turistice de către turiști.</p>
--	---

Concluzii :

1. Proiectul dat este unul relevant și corespunde necesităților grupurilor țintă. În mare parte, în cazul în care acest proiect ar fi modificat, el ar putea avea un impact regional de promovare a turismului rural (focusat mai mult pe turiștii domestici), dar și educațional, efectele cărui ar putea fi resimțite după o anumită perioadă de timp. În același timp, solicitantul nu a formulat comprehensiv intervenția logică a proiectului. Obiectivele general și specifice, pentru care urmau a fi obținute rezultate concrete, nu sunt clar definite. În rezultatul evaluării, nu s-a observat un concept sistemic și clar de creare și promovarea a Drumului muzeelor, astfel diminuând caracterul regional al acestui proiect.
2. Elaborarea, la un preț redus, a documentației tehnice pentru implementarea proiectului, reieșind din bugetele limitate ale unităților administrativ-teritoriale, ulterior duc la tergiversarea procesului de implementare din cauza depistării volumelor suplimentare de lucrări și a calității reduse de executare a lucrărilor. Situația dată are un efect negativ asupra atingerii scopului inițial preconizat.
3. Planificarea superficială a activităților ce țin de promovarea potențialului turistic în Zona Centru din cadrul proiectului, precum și conlucrarea ineficientă cu instituțiile statului, cum ar fi Ministerul Culturii și Agenția turismului, diminuează importanța proiectului în contextul valorificării potențialului turistic național.
4. Impactul principal al rezultatelor preconizate ține de înlesnirea procesului de atragere a turiștilor și a investitorilor în domeniul respectiv în Zona Centru. Este dificil de concluzionat că acest proiect a atins o eficiență maximă în acest sens, din considerente că doar activitățile ce țin de construcția și amenajarea infrastructurii de turism au fost finalizate. Neimplementarea activităților ce țin de promovarea, dezvoltarea și valorificarea turismului pun la îndoială atingerea impactului scontat, precum și asigurarea durabilității proiectului.
5. Lipsa de comunicare dintre conducerea actuală și conducerea precedentă a unităților administrativ-teritoriale implicate în proiect, în rezultatul alegerilor locale generale, și neînțelegerea ideii proiectului de către aceștia, precum și a responsabilităților, pune în pericol durabilitatea rezultatelor proiectului.

**Recomandări cheie (în
ordinea gradului de
importanță):**

1. Se recomandă Primăriei comunei Donici, r. Orhei și partenerilor acestuia din cadrul proiectului:
 - să eficientizeze colaborarea cu Ministerul Culturii, Agenția Turismului și Consiliile raionale Orhei, Telenești în vederea creării Drumului muzeelor și promovarea acestuia, activități prevăzute în cererea de finanțare;
 - să plaseze documentele de planificare strategică de nivel local și raional pe paginile web ale autorităților publice locale respective pentru respectarea principiului de transparență decizională;
 - să identifice surse de finanțare pentru realizarea activităților nerealizate în cadrul proiectului, inclus de promovare a Drumului muzeelor;
 - să elaboreze și să implementeze de comun cu Direcția casei muzeu „Alexandru Donici” un plan de dezvoltare și promovare a muzeului;
 - să stabilească și să aprobe un tarif accesibil pentru vizitatorii casei muzeu, precum și un registru de evidență lunară a turiștilor după diferite categorii;
 - să identifice surse alternative de obținere a veniturilor în rezultatul vizitelor turiștilor la casa muzeu, cum ar fi procurarea diferitor produse de artizanat, expuse în muzeu, instalarea unei boxe de colectare a banilor pentru persoanele care doresc să facă donații muzeului;
 - să stabilească structurile locale care vor întreține parcurile amenajate și mijloacele financiare necesare în acest scop în bugetul local;
 - să oblige gospodăriile casnice, care au acces direct la carosabil, să întrețină într-o stare adecvată trotuarele construite și terenul adiacent drumului;
 - să elaboreze și să prezinte ADR Centru planul de asigurare a durabilității proiectului pentru o perioadă de durabilitate de 2 ani, prezentând ulterior rapoartele corespunzătoare.
2. Se recomandă Primăriei din Cucuruzeni:
 - să acorde suportul necesar proprietarului privat al muzeului militar să dezvolte infrastructura necesară și să promoveze obiectivul și zona turistică respectivă.
3. Se recomandă ADR Centru:
 - să urgenteze procedura de recepție finală a lucrărilor de construcție a trotuarelor din strada Nistreană, or. Orhei, cu transmiterea efectivă a acestora Primăriei com. Donici, aplicantul proiectului, pentru ca ulterior aceasta să transmită obiectul Primăriei or. Orhei.
 - să monitorizeze perioada de post implementare a rezultatelor proiectului în baza rapoartelor de asigurare a durabilității, prezentate de către beneficiari (cel puțin un an);
 - să prezinte către CRD Centru, apoi către MDRC rezultatele și provocările observate pe parcursul perioadei de post implementare.
4. Se recomandă Ministerului Culturii și Agenția Turismului:
 - să acorde suportul necesar pentru înregistrarea și promovarea eficientă a Drumului muzeelor într-un context sistemic.
 - să acorde suport eficient în dezvoltarea și promovarea obiectivelor turistice, inclusiv a muzeului militar din Cucuruzeni.
 - să clarifice standardele și cerințele de construcție a obiectivelor turistice.

Raportori:

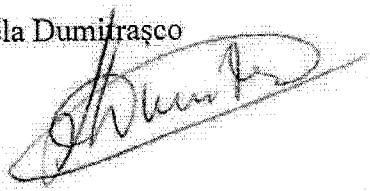
Violeta Evtodienco

șef Secție Statistică Regională,
Direcția generală dezvoltare regională, Ministerul Dezvoltării
Regionale și Construcțiilor

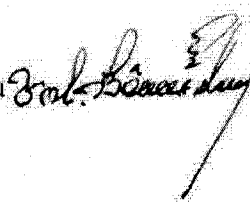
Victoria Ostap

specialist principal Secția statistică regională,
Direcția generală dezvoltare regională, Ministerul Dezvoltării
Regionale și Construcțiilor

Angela Dumitrasco

consultant național în domeniul monitorizării, evaluării și
managementului bazat pe rezultate (RBM), Agenția de
Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ)**Supervizor:**

Valerian Bînzaru

șef Direcție generală dezvoltare regională, Ministerul
Dezvoltării Regionale și Construcțiilor**Anexa 1****Lista persoanelor intervievate:**

Data	Organizația / Localitatea	Numele, Prenumele	Funcția
11.09.2015	ADR Centru	Meșina Tudor	Director
		Ungureanu Eduard	Șef Secție management proiecte
		Veveriță Natalia	Specialist Secția management proiecte
	CP „Feronia”	Nastasiu Ion	Director
	Supraveghere tehnică	Rotaru Nicolae	Responsabil tehnic independent
	Primăria comunei Donici, r. Orhei	Guzun Iulia	Secretarul Consiliului local Donici
		Semina Elena	Director Casa muzeu „Alexandru Donici”
		Ceban Ecaterina	Coordonator științific, Casa muzeu „Alexandru Donici”
	Primăria comunei Cucuruzeni, r. Orhei	Negruța Grigoare	Primar
Primăria comunei Codreanca, r. Strășeni	Cobzac Cleopatra	Primar	
05.10.2015	Primăria comunei Donici, r. Orhei	Căruntu Vera	Manager de proiect, exprimar.

Lista persoanelor neintervievate

Data	Organizația / Localitatea	Numele, Prenumele / Funcția	Notă
	N/F	N/F	

Anexa 2

Lista documentelor analizate

1. Nota conceptuală.
2. Cererea de finanțare.
3. Matricea cadrului logic.
4. Raportul trimestrial de monitorizare a proiectului.
5. Acordul de parteneriat privind implementarea proiectului.
6. Strategia de dezvoltare regională Centru.
7. Programului de dezvoltare social-economică al raionului Strășeni pe anii 2012-2015.
8. Strategiei de dezvoltare a turismului „Turism 2020.
9. Contractele de antrepriză.
10. Procese verbale la terminarea lucrărilor.
11. Procese verbale de recepție finală.
12. Deciziile de primire a patrimoniului în proprietate municipală.
13. Actele de primire-predare a patrimoniului.
14. Avize eliberate pentru proiectele de execuție și la recepția finală a lucrărilor de construcție.